Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda Aurea - Cod. Aug. perg. 256

Jacobus <de Voragine>

[S.l.], [14. Jahrh.]

De sancto Thoma

urn:nbn:de:bsz:31-66161

Visual Library

cta fuit depredatus vinctus quod romam et se-
natu accusatus fuit et convictus capitali
sententia est punitus. Virgo vero lucia de loco
in quo percussa est non est mota nec spiritum tradidit quo-
usque sacerdotes venirent et corpus domini ei tra-
derent et omnes astantes deo domino gratias redderent.
Ibidem autem loco est sepulta et ecclesia fabricata. Pas-
sa est autem tempore constantini et maxentii circa
annos domini CCC.X.

De sancto Thoma apostolo

Thomas interpretatur abyssus et geminus quod
grece didimus dicitur. Vel dicitur thomas a
thomos quod est divisio vel sectio. ¶ Dicitur
autem abyssus eo quod profunditatem divinita-
tis penetrare meruit quando ad suam interrogationem
est ei responsum. Ego sum via veritas et vita.
Dicitur geminus quia resurrectionem christi geminate et
duplicius quam alii cognovit. Illi enim videndo
ille videndo et palpando. Divisio autem vel
sectio dicitur quia mentem suam ab amore mundi di-
visit vel quia ab aliis quodammodo in fide resurrectionis di-
visus vel sectus fuit. Vel thomas quasi totus
means id est ambulans in amore et contemplatione. ¶ Huic
enim tria quodammodo in ipso indicantur fuisse amore
dei de quibus dicit prosper in libro de vita contempla-
tiva. Quid est enim diligere deum nisi animo concipere fervi-
dum videndi dei amorem peccati odium et mundi
fastidium. Vel dicitur thomas a theos quod est
deus et meus. Unde thomas quasi deus meus et hoc
propter id quod dixit cum certificatus credidit deus meus et
dominus meus.

De nomine

Thomas apostolus cum esset apud cesaream
apparuit ei dominus dicens. Rex indie
Gundoforus misit prepositum abbanem querere
hominem architectoria arte peritum. Veni
ergo et mittam te ad eum. Cui thomas. Domine
quovis mitte me preter quam ad indos. Cui dominus.
Vade securus quia ego custos tuus sum. Cumque
indos converteris ad me cum palma marty-
rii venies. Cui thomas. Tu dominus meus es et ego
servus tuus. fiat voluntas tua. Cumque prepositus for-
pam ambularet ait ei dominus. Quid comparare vis iu-
venis. Cui ille. Dominus meus misit me ut addu-
cam servos in arte architectoria eruditos
ut romano opere palatium construant. Te-
dominus tradidit ei thomam asserens eum in ta-
li arte plurimum esse peritum. Navigantes autem
ad quandam civitatem venerunt. In qua rex filie
sue nuptias celebrabat. Sed omnes ad prandium
vocari fecerat ut omnes nuptiis interessent. Alias
regem offenderent. Contigit illuc abbanem et
apostolum interesse. Puella autem hebrea fistulam
in manu tenens unumquemque laude aliqua com-
mendabat. Videns quoque apostolum intelligebat hunc
esse hebreum eo quod non manducaret sed oculos
ad celum fixos habebat. Cumque puella coram
eo hebraice caneret. Unus est deus hebreorum qui
creavit omnia et fundavit maria. Apostolus
ipsum sermonem eadem verba repetere satagebat. Vi-
dens pincerna quod non manducaret neque bi-
beret sed oculos ad celum fixos haberet apostolum
dei in maxillam percussit. Cui apostolus. Non
hinc surgam donec manus que me percussit huc
a canibus afferatur. Hic ergo ad hauriendam
aquam abiit et leo ipsum occidit sanguinemque eius
bibit. Lacerantibus autem canibus eius corpus. Unus
niger canis manum eius dexteram in medium
convivium apportavit. Quo viso omnis tur-
ba obstupuit et puella eius verba referens
fistula proiecta ad pedes apostoli se prostravit.
Huius autem ultionem factum reprobat. Augustinus in li-
bro contra faustum et asserit apocrifum fuisse in-
sertum. Unde legenda hec quo ad plura suspecta
habetur. Possit dici tamen quod hec non animo in peccati
dixit sed in predicandi sic dicitur. ¶ Tunc apostolus
ad petitionem regis sponsum et sponsam be-
nedixit. Da inquit domine adolescentulis hys
benedictionem tue dextere et in eorum mentibus
semina semen vite. ¶ Abeunte autem apostolo
in manu iuvenis est reperta plena dactilis pal-
me ramus. Comedentibus sponso et sponsa

de thalamo eius. Qui ambo obdormierunt et somnium ambo eundem viderunt. Videbatur enim eis quod rex gemmatus eos amplecteretur dicens: Apostolus meus benedixit vobis ut eterne vite participes vos sitis. Evigilantibus et mutuo sibi somnia revelantibus apostolus adest et ingreditur dicens eis: Rex meus modo vobis apparuit et me clausis ianuis huc adduxit ut super vos benedictio mea fructificet. Integritatem carnis custodiatis, que mater est omnium virtutum et fructus salutis perpetue. Virginitas soror est angelorum, possessio omnium bonorum, victoria libidinum, fidei trophaeum, expugnatio demonum et eternorum securitas gaudiorum. De libidine autem corruptio gignitur, de pollutione venit culpa, de reatu confusio generatur. Hec illo referente duo angeli apparuerunt dicentes eis: Nos sumus angeli vobis ad custodiam deputati. Quod si apostoli bene suasionem monita observaveritis, omnia vota vestra deo offeremus. Tunc eos apostolus baptizavit et de fide diligenter edocuit. Post multum vero temporis sponsa nomine Pelagia sacro velamine consecrata martirium passa est, et sponsus nomine Dionysius illius civitatis episcopus ordinatur.

Post hec autem apostolus et Abbanes ad regem Indie pervenerunt. Designato vero ab apostolo mirabili palatio et copioso thesauro accepto, rex in aliam provinciam profectus est, et apostolus universum thesaurum pauperibus elargitur. Per totum autem biennium quo abfuit rex, apostolus predicationi institit et innumerabilem populum ad fidem convertit. Rediens vero rex et que thomas fecerat intelligens, ipsum cum Abbane in ima carceris retrusit, postmodum vivos excoriandos et cremandos damnavit. Interea Gad moritur frater regis, eique sepulchrum cum ambitione ultima preparatur. Quarta autem die qua mortuus fuerat resurrexit, et stupefactis omnibus cunctisque

fugientibus dixit fratri suo: Hic homo, frater, quem excoriare et cremare disponebas, amicus dei est et omnes ei angeli famulantur. Qui me in paradisum ducentes quoddam mihi mirabile palatium ex auro et argento et lapidibus pretiosis mirabiliter fabricatum ostenderunt. Et cum eius pulchritudinem admirarer, dixerunt mihi: Hoc est palatium quod Thomas fratri tuo construxerat. Cumque dicerem: Utinam ianitor essem, dixerunt mihi: Frater tuus se fecit indignum. Si vis in illo manere, rogabimus dominum ut te suscitare dignetur, ut illud a fratre tuo possis emere, reddendo ei pecuniam quam se estimat perdidisse. Et hec dicens accurrit ad carcerem fratris sui, postulans indulgentiam ab illatis iniuriis, rogavit apostolum ut vestem pretiosam acciperet. Cui apostolus: Ignoras quod nichil carnale nichil terrenum gestiunt qui cupiunt habere in celestibus mansionem [illegible]. Dimisso autem apostolo de carcere rex occurrit et advolutus pedibus eius veniam postulabat. Tunc apostolus ait: Multa vobis prestitit deus ut secreta sua vobis ostenderet. Credite in Christum et baptizemini ut eterni regni participes sitis. Dixit ei frater regis: Vidi palatium quod fratri meo fecisti et id comparare merui. Cui apostolus: Hoc in potestate fratris tui est. Cui rex: Illud erit meum, et apostolus tibi fabricet aliud. Quod si forte nequiverit, in(?) et hoc unum commune erit. Respondit apostolus: Innumerabilia in celo sunt palatia ab initio preparata, que fidei precio et elemosinis comparantur. Divitie vestre ad ista vos antecedere possunt, sequi vos omnino non possunt. Post unum mensem fecit apostolus omnes homines illius provincie congregari. Quibus congregatis debiles et infirmos seorsum stare fecit et super eos oravit. Cumque qui docti fuerant respondissent amen, choruscatio de celo veniens tam apostolum quam ceteros per horam dimidiam sic perstrinxit ut omnes se putarent ictu fulguris interisse. Surgens autem se

apostolus dixit: surgite. qui dum mortui sunt sur-
gunt vivi vosque sanavit. Et surgen-
tes autem omnes laudaverunt deum et apostolum glorificaverunt.
Deinde apostolus cepit eos docere et XII. gradibus
virtutum astringere. Primus est ut in deum cre-
derent qui est unus in essentia et trinus in personis. Deditque
eis triplex exemplum sensibile quomodo sunt in una essentia
tres persone. Primum est quia una est in homine sapientia
et de illa una procedit intellectus memoria
et ingenium. Nam ingenium est ut quod non didi-
cisti invenias. memoria ut non obliviscaris
quod didicisti. intellectus ut intelligas quod osten-
di potest vel doceri. Secundum est quia in una
vinea tria sunt scilicet lignum folium et fructus.
et hec omnia tria sunt una vinea. Tertium
est quia caput unum IIII. sensibus constat. in
uno enim capite sunt visus auditus odo-
ratus et gustus et hec plura sunt et unum caput
sunt. Secundus gradus ut baptisma suscip-
erent. Tertius est ut se a fornicatione continerent.
Quartus ut se ab avaritia temperarent.
Quintus ut gulam restringerent. Sextus
ut penitentiam tenerent. Septimus ut in
his perseverarent. Octavus ut hospita-
litatem amarent. Nonus ut voluntatem
dei in faciendis quererent et eam opere comple- [sin]
rent. Decimus ut eam in non facien-
dis quererent et eam opere vitarent. Un-
decimus ut in custodiendis his vigilan-
tiam haberent. Post predicationem vero
baptizati sunt IX. millia virorum ex-
ceptis parvulis et mulieribus. Post hec autem in superio- [parvulis]
rem Indiam abiit ibique innumeris miraculis
coruscavit. Sindicem
amicam Migdonie uxoris Carisii
cognati regis apostolus illuminavit.
Dixitque Migdonia ad Sinticen: Pu-
tas si possem eum videre? Tunc Migdonia
de consilio eius habitum mutavit et inter
pauperes mulieres ubi apostolus predicabat

advenit. Apostolus autem cepit de vite huius mise-
ria disputare. dicens quod vita ista misera
est et casibus subdita et adeo fugitiva ut
cum teneri creditur effugiat et labatur. Deinde
cepit IIII. rationibus exhortari ut verbum dei
libenter audirent. ipsum verbum dei IIII. re-
bus comparando. scilicet collirio. eo quod oculum [sanat]
nostri intellectus. potioni eo quod nostrum affectum ab
omni carnali amore purgat et mundat.
Emplastro eo quod peccatorum nostrorum vulnera sa-
nat. Cibo eo quod nos celestium amore
delectat. Et sicut nichil hec egroto valent nisi ea
in se recepit. sic nec anime languenti verbum
dei prodest nisi illud devote audierit et cordi
retinuerit. Predicante apostolo Migdonia cre-
didit et deinceps viri thorum abhorruit.
Tunc Carisius a rege impetravit et apostolum in
carcerem posuit. Ad quem veniens Migdo-
nia rogavit ut sibi ignosceret quod pro ea in
carcerem missus esset. Ille autem benigne
consolans eam omnia se libenter asserit pa-
ti. Carisius autem regem rogavit ut regi-
nam sororem sue uxoris ad ipsam mitteret
si forte eam revocare posset. Illa autem regi-
na conversa ab ea quam volebat pervertere. vi-
sisque tot miraculis que apostolus faciebat dixit:
Maledicti sunt a deo qui non credunt his operibus.
Tunc apostolus omnes qui aderant de tribus breviter
instruxit. scilicet ut ecclesiam diligerent. sacer- [illegible]
dotes honorarent. assidue convenirent et ad
audiendum verbum dei diligenter convenirent.
Revertenti autem regine dixit ei rex:
ut quid tam diu morata es? Cui illa: Ego
putabam Migdoniam stultam esse. sed
sapientissima est. et me ad a-
postolum dei ducens viam veritatis me cognoscere
fecit. et nimirum stulti sunt qui Christum non
credunt. Noluit regina regi dein-
ceps copulari. Stupefactus rex dixit
cognato suo. Dum tuam uxorem recupera-

te velle meam perdidi et pecuniam meam et fratrem. quam tua tibi. Tunc rex iussit apostolum ligatis manibus ad se adduci, praecepitque ei ut ad viros suos coniuges revocaret. Apostolus autem ei multa et ostendit quod quamdiu in errore persisterent hoc facere non deberent. videlicet exemplis regis et turris et fontis ut dixit. Tu cum sis rex non vis habere inquinata servitia, sed mundos servos puros et ancillas. Quanto magis credere debes deum amare castissima et munda servitia. Quid ergo peccavi si deum amare praedico in suis servis quod diligis in tuis. Fabricavi turrim excelsam et dicis mihi ut eam quam fabricavi destruam. Fodi terram pro fide et duxi fontem de abysso et dicis mihi ut obstruam illum. Tunc iratus rex iussit afferri ardentes laminas ferreas, et apostolum stare nudis pedibus super eas, protinus nutu dei fons ibi erumpens eas extinxit. Tunc rex consilio cognati sui eum in fornacem ardentem misit. Que tamen sic refrigerata est ut die altera sanus inde exiret et illesus. Dixitque Carisius regi: fac illum offerre deo soli et sic deum suum incurrat quod absque ... eum liberat. Cumque ad hoc urgeretur dixit regi apostolus: Praestantior es tu quam factura tua et quomodo tu verum deum negligis et picturam colis. Tu putas sicut dixit Carisius quod deus meus irascetur postquam autem adoravero deum tuum magis irascetur deo tuo et illum comminuet. adoro ergo eum. Si ergo me vis adorare deum tuum et deus meus non destruet illum, sacrificabo illi, si autem sic, credetis mihi. Cui rex: Adhuc mecum deputas loqui. Praecepit ergo apostolus hebraice demoni qui in eo erat ut quam cito coram ydolo flecteret genua, statim ydolum comminueret. Flectens ergo apostolus genua dixit: Ecce adoro, sed non hoc simulacrum, adoro autem dominum meum Iesum Christum, cuius nomine praecipio te demon qui in eo latitas, ut simulacrum ipsum comminuas. Statimque quasi cera liquefactum est. Tunc omnes sacerdotes mugitum dederunt. Pontifex autem templi elevans gladium apostolum transverberavit dicens: Ego vindicabo iniurias dei mei. Rex vero autem et Carisius aufugiunt videntes quod populus vellet apostolum vindicare et pontificem vivum incendere. Christiani autem corpus apostoli tulerunt et honorifice sepelierunt. ¶ Post longum vero tempus circa annos domini ccxxx corpus apostoli in Edissam civitatem translatum est, que alio nomine ... ad Syrorum petitionem. Hoc habet civitas illa quod nullus hereticus, nullus paganus, nullus Iudeus vel tyrannus vivere potest in ea. Postquam Abgarus rex illius civitatis epistolam manu salvatoris accipere meruit. Nam si quis gens aliqua contra civitatem illam venire intenderit, infans baptizatus super portam stans epistolam illam legit, et ea die tam salvatoris quam apostoli Thome meritis hostes aut fugiunt aut pacem faciunt. Ysidorus in libro de vita et obitu sanctorum sic de isto apostolo dicit: Thomas discipulus Christi ac similis salvatori audiendo incredulus videndo fidelis fuit. Hic evangelium praedicavit Parthis, Medis, Persis, Hyrcanis et Bactrianis, et intrans orientalem plagam et interiora gentium penetrans ibi praedicationem suam usque ad titulum sue passionis perduxit. Hic lanceis transfixus occubuit. Hec Ysidorus. Crisostomus autem ait quod dum Thomas ad regionem magorum qui ad Christum adorandum venerant devenisset, eos baptizavit et facti sunt adiutores fidei christiane.

Dicto de festivitatibus que occurrunt infra tempus renovationis quod incipit a Moyse et durat usque ad adventum usque ad natalem domini inclusive. Sed videndum de festivitatibus que eveniunt infra tempus quod

reconciliationis et partim sub tempore pe-

partim continetur sub tempore peregrinationis quod tempus
representat ecclesia a natiuitate domini usque ad septua-
gesimam sicut supra in prologo dictum est. De natiuitate domini

Natiuitas domini nostri ihesu christi secundum carnem
ut quidam aiunt fuit comple-
tis ab adam v milibus cc xx
viii annis vel secundum alios vi milibus
vel secundum eusebium cesariensem in cronicis suis
v milibus c. Tempore octauiani im-
peratoris facta est. Computatio tamen vi milium
annorum inuenta fuit a methodio et potius
mistice quam cronice. Veniente autem
ipso filio dei in carnem tanta pace uniuersus
mundus gaudebat ut toti orbi unus
romanorum imperator pacifice presideret.
Nam sic nasci voluit ut nobis pacem
pectoris et pacem eternitatis tribueret.
Sic voluit ut natiuo ortum suum pax
temporis illustraret. Cesar ergo augustus
vniuerso presidens orbi scire voluit
quot prouincie quot ciuitates quot castra quot
ville quot homines in toto orbe essent. Ius-
sit igitur ut dicitur in hystoria scolastica ut omnes
homines originis ad urbem unde trahebant
progeniem et quilibet denarium argenteum qui ua-
lebat x nummos vsuales unde et
denarius dicebatur presidi prouincie tradens
se subditum romano imperio profiteretur.
Nam et nummus ymaginem preferebat
cesaris et superscriptionem nominis. Diceba-
tur autem professio et descriptio licet diuersa ra-
tione. Professio enim dicebatur quia quisque
quando reddebat presidi prouincie censum
capitis id est denarium qui sic vocabatur po-
nebat vnusquisque super caput suum et proprio ore
profitebatur se subditum esse romano im-
perio. Vnde dicebatur professio id est proprio ore con-
fessio et fiebat hoc coram omni populo. De-
scriptio autem dicebatur quia numerus eorum qui censum
sui capitis ferebant certo denumerabatur
numero et redigebatur in scriptis. Hec autem descriptio
prima facta est a preside syrie cyrino.
Prima dicitur ut in eadem hystoria scolastica. He-
tur quantum ad cyrinum quia iudea in
vmbilico nostre habitabilis esse dicitur posita
est ut ab ea inchoaret et deinde per circumstan-
tes regiones alii presides prosequerentur.
Vel prima dicitur id est vniuersalis quia alie particulares
precesserant vel primo manu fiebat a presi-
de se in ciuitatem in regione a legato ce-
saris. Secunda regionum in urbe coram
cesare. Ioseph autem cum esset de genere
dauid a nazareth in bethleem. Cum autem be-
ate marie tempus pariendi instaret et ipse de
suo reditu nesciret eam secum assumpsit
et in bethleem secum ducere volens ne thesaurum a deo
sibi commissum in aliena manu dimitteret sed
ipse per se volens illum cura peruigili cu-
stodiret. Cum ergo bethleem appropinquassent
ut frater Bartholomeus in sua compilati-
one testatur vidit virgo beata popu-
lum gaudentem et partem populi gementem.
Quod sic anshelmus exponit dicens populus
gaudens est populus gentilis qui in semine abra-
he eternam benedictionem accipient populus autem
gemens est plebs iudaica a deo suis meri-
tis reprobata. Cum ergo ambo bethleem ad-
uenissent et quia pauperes erant et quia omnia
hospitia alii qui propter hoc ipsum aduene-
rant occupauerant nullum hospitium
habere potuerunt. Diuerterunt autem in quoddam commu-
nem transitum qui ut dicitur in hystoria scolastica erat inter duas
domos operimentum habens quod diuersorium dicitur quo
ciues ad colloquendum vel conuescendum in
diebus ocii pro aeris intemperie diuertebant
ubi forte ioseph presepe boui et asino
fecit vel secundum quosdam rustici cum ad forum ue-
niebant animalia sua ibidem ligabant et ideo
presepe ibi constructum erat. In ipsa ergo nocte